

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.
Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. IX. Revelatio universals sufficit ad assensum fidei circa objectum
singulare, quod metaphysicè evidenter in illo continetur; secùs si solùm
physicè aut moraliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

non concurrere in genere causæ efficientis, sed potius in genere causæ formalis extrinsecæ, per modum proponentis objectum. Unde sicut cognitio, quæ proponit objectum voluntati, non causat efficienter ejus actum; quia voluntas est potentia sufficiens, proposito objecto; sic idem intellectus per se sufficit, objecto proposito ut credibili assentiri. Nec refert; quod, positò assensu præmissarum & consequentiarum, necessario sequatur assensus Conclusionis; hoc enim accidit, quia intellectus est potentia naturalis, quæ objecto sibi satis proposito nequit non assentiri. Atque ut concurreret assensus fidei ad illum actum, haud equidem concurreret modo supernaturali; sed eodem planè, ac si esset actus merè naturalis, quatenus scilicet perceptibiliter inclinat intellectum ad assentiendum; porro eodem modo percipimus assensum naturalem, & supernaturalem.

Purat Lugo sup. num. 347. omnes assensus Conclusionis propriè Theologicæ esse supernaturales, quàmvis ad omnes non requiratur habitus infusus, distinctus ab habitu fidei. probat; quia necessariò procedunt ab habitu fidei. Sed ad hoc jà responsum est, & respondeo 1. inde consequens fore, tales assensus absolute esse fidei, quod ipse tamen antea negavit, imò absolute negandum est; cum, ut ante dictum est, effectus sequatur debiliorem partem suæ causæ: Dico (inquit Scotus 3. dist. 24. quæst. un. num. 16.) quod Conclusio non habet majorem certitudinem, quàm altera præmissarum, quæ minùs certa est: sicut in omni mixtione certitudo Conclusionis est certitudo præmissæ minùs certa, ut ex Majore de necessario, & Minore de contingenti non sequitur Conclusio de necessario, sed de contingenti. Igitur quando una præmissa est naturalis, vel saltem consequentia, assensus Conclusionis non erit nisi naturalis. Gratis autem ponit Eminens assensum illius præmissæ, & consequentiarum esse supernaturales. Hercule hic Auctor valde bono pretio vendit supernaturalitatem habituum & actuum, supernaturalitatem, inquam, non solum in modo, sed etiam in substantia: cum difficulter ea probari possit in habitu, & actu fidei, & aliarum virtutum Theologicarum. Ego igitur nolim tam bono pretio eam emere (si qui velint, per me licet) & ideo dico, non alios dari habitus, aut actus supernaturales in substantia præter habitus, & actus fidei, spei, & charitatis; de qua controversia hic non est locus disputandi. Progrediar itaque ad aliam quæstionem propriam huic loco, scilicet an, & quomodo revelatio universalis sufficiat ad assensum fidei circa objectum particulare. Hæc est nostra resolutio.

CONCLUSIO IX.

Revelatio universalis sufficit ad assensum fidei circa objectum singulare, quod metaphysicè evidenter in illo continetur, scilicet si solum physicè, aut moraliter.

Nota 1. Distinctionem inter revelationem virtuales tantum, & confusam; potest enim revelatio esse formalis, non tamen per cognitionem distinctionem omnium, quæ in ea formaliter continentur. Quod contingit dupliciter; primò, quando fit generalis revelatio distributiva, ut hic: *Omnia sacramenta conferunt gratiam non ponentibus obicem, vel, Omnes legitime baptizati sunt in gratia.* In illa enim universalis omnes singulares formaliter continentur, quàmvis confusè. Alio modo contingit hoc in definitione, & partibus ejus respectu definiti; nam cognitio definiti confusa est respectu definitionis, & nihilominus omnes partes definitionis in definitio formaliter continentur, & ita, cum revelatur nobis, Christum esse hominem, satis formaliter revelatur esse animal rationale, licet hoc non explicite dicatur. At verò revelatio virtualis tantum est respectu proprietatis, quæ nullo modo continetur formaliter in re revelata, sed tantum radicaliter, sive in radice, ut est in exemplo risibilis respectu hominis. Illam autem non sufficere, arbitror Conclusionem præcedenti satis probatum; hic potissimum quæritur de revelatione universalis, seu formali confusa. Nota 2. duobus modis posse nos uti discursu ad assentiendum: uno modo tanquam ratione formali assentiendi, & proprià ac per se causâ ipsius assensus Conclusionis illarum; alio modo solum tanquam proprietate & explicante, quid contineatur, & quomodo sub divina revelatione, ut postea hæc solâ in assentiendo nitamur, tanquam ratione formali, ac causâ per se. Et quidem priorem modum repugnare assensui fidei, ostendimus præcedenti Conclusionem: secundus autem modus stat cum assensui fidei, si reliqua addunt, id est, si revera Conclusio sit formaliter revelata explicite, vel confusè.

His prænotatis, probatur prima pars Conclusionis; quia, tunc censetur illud singulare realiter unum & idem cum eo, quod expresse est revelatum: porro qui revelat aliquid, non dubium, quin etiam revelet ejus physicam, & metaphysicam essentiam, v. g. qui revelat, Christum esse hominem satis totaliter revelat, eum constare corpore, & animâ humanâ, quæ est essentia physica hominis, itemque esse animal rationale, quæ est essentia metaphysica; & consequenter revelat omnia, quæ realiter & formaliter homini identificantur. Ergo con-

170.
Potest revelatio aliqua esse formalis, & tamen confusa tantum.

171.
Singularis est realiter unum, & idem cum universalis, revelata.

Re aliqua
revelata,
censenda re-
velata om-
nia, quae sunt
et realiter
& formaliter
identifi-
cata.

similiter qui revelat, omnem hominem esse ordinatum ad vitam aeternam, nemine excepto, formaliter revelat, quamvis confusè, me esse ordinatum ad vitam aeternam; quia in omni homine, nemine excepto, ego metaphysicè evidenter contineor, tanquam realiter partialiter idem, non ut in radice, sed formaliter: etenim omnis homo non est aliud, quàm hic, ille & iste homo &c. ita ut illa propositio universalis non possit esse vera, quin omnes propositiones singulares sint veræ; & necessariò sit falsa, si una propositio singularis sit falsa.

172.

Ego credere
possum fide
divinam, me
esse ordina-
tum ad vi-
tam aeter-
nam.

Et quamvis forte alii homines nequeant id de me credere fide divinâ, eum ipsi metaphysicè evidenter non constet, me esse hominem, sed solum physicè; possent enim cogitare, fortè esse aliquod corpus phantasticum, quod vident, sicut aliquando Angeli in hominis specie apparuerunt; ego tamen possum hoc credere, quia mihi sufficienter hoc est revelatum. Igitur quamvis illa Conclusio: *Ego sum ordinatus ad vitam aeternam*, per se sit de fide, supposito, quoddam propositio universalis sit revelata; haud equidem ab omnibus credi potest fide divinâ, sed ab illis tantum, quibus certè metaphysicè constet, me esse verum hominem. Ratio in promptu est; quia, ut aliquid sit per se fidei, sufficit, ut propositio à parte rei sit revelata; ut autem ab aliquo credatur, oportet, ut sensus revelationis sufficienter ei constet. Accipe exemplum ex Scriptura Daniel. 5. ubi v. 5. refertur de Baltasare Rege; in eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis, scribentia contra candelabrum, in superficie parietis aulae regia: & Rex afficiebat articulos manus scribentis. Et quid putas scribebat? *Hoc est Scriptura* (inquit Daniel ibi v. 25.) *Qua digesta est: Manè, Thecel, Phares.* Et hac est interpretatio sermonis: *Manè: Numeravit Deus regnum tuum &c.* Quæ profectò interpretatio nisi accessisset, Baltasar non tenebatur credere; sed Daniel, cui Scriptura, & significatio ejus erat sufficienter nota, Baltasari autem omnino incognita. Erat ergo jam tunc veritas illa de fide, utpote à Deo revelata: Regi tamen & aliis nondum erat de fide.

Alii de me
id ita cre-
dere ne-
queunt.

Eodem modo (inquit Eminen. Disp. 1. Sect. 13. num. 302.) de facto multæ sunt veritates in Scriptura revelatæ, quas tamen in particulari & distinctè non debemus, nec possumus de fide credere; quia Scripturæ sensus nondum nobis est sufficienter propositus, nec ab Ecclesiâ declaratus: postquam autem Ecclesiâ sensum verum Scripturæ declarat, & proponit nobis, incipiunt objecta illa etiam in particulari esse nobis de fide, quæ tamen jam antea revelata fuerant, atque ideo poterant de fide credi ab eo, qui sensum Scripturæ verum intelligebat, & cui sensus ille sufficienter fuerat propositus. Sic ille. Et num. sequenti notat, & variis exemplis, quæ brevitatibus gratiâ omitto, probar eandem vocem melius, & magis distinctè posse significare & rem, & mentem loquentis uni audienti vel legenti, quàm alteri,

Ut aliquis
credat, re-
quiritur, ut
sensus reve-
lationis ei
sufficienter
constet.

propter meliorem captum unius, quàm alterius. Itaque ut ad probationem Conclusionis nostræ redeamus, Deus revelans, omnes homines, nemine excepto, esse ordinatos ad vitam aeternam, vel omnes parvulos ritè baptizandos fore justificandos, non cognoscit confusè illos homines, aut parvulos, sed distinctè & explicite hunc & illum, & omnes & singulos in particulari: ego autem, qui audio illas voces, non cognosco eos, nisi confusè; & ideo nec cognosco distinctè mentem Dei, sed confusè scio, Deum omnes homines, & omnes parvulos distinctè cognoscere, & de illis, quos distinctè cognoscebat, locutum fuisse. Ac mihi evidenter metaphysicè constet propter hoc, hunc esse unum ex illis hominibus, aut unum parvulum ex ritè baptizandis, non de eo neque possum credere, hunc hominem esse ordinatum ad vitam aeternam, aut hunc parvulum fore justificandum per Baptismum. Sed enim, dicit aliquis, voces non significant nisi ex beneplacito hominum; non videntur autem voces imponi, nisi ad significandum confusè particularia, eum ea non cognoscant nisi confusè; ergo Deus loquens per illas voces non potest loqui, aut revelare distinctè de hoc homine, aut parvulo, & per consequens, non potest id fide credi; cum Deus nusquam de hoc homine, vel de hoc parvulo id revelaverit. Respondetur ex Lugo sup. num. 305. Hanc vocem, *Hic homo*, quamvis instituta sit ab eo, qui habebat solum cognitionem confusam, distinctè tamen significat eum, de quo loquitur. Deinde, falsum est, voces imponi determinatè ad significandum confusè, alioqui non possemus uti illis vocibus ad loquendum cum Deo, vel Angelis in quibus non potest esse cognitio confusa. Imponuntur ergo ex intentione imponentis ad significandum vel confusè, vel distinctè juxta captum audientis.

173.

Multa de
facto reve-
lata sunt
in Scriptu-
ra, quæ nec
debemus,
nec possumus
credere.
Lugo.

Instat quispiam: id solum solum habetur per discursum. Respondetur: id quidè possit haberi per discursum & eatenus non creditur Conclusio fide divinâ; potest tamen etiam sine discursu, & immediatè credi, de hoc homine, & de hoc parvulo Deum locutum fuisse: sicut (inquit Card. sup. num. 306.) quando Paulo præsentem, dicit tibi Petrus: *Hic homo mihi charus est*, absque discursu cognoscat, Petrum testari amorem suum erga Paulum, quatenus cognoscat etiam absque discursu, eum, Paulo præsentem, usurpare voces, solitas usurpat ad testandum amorem erga præsentem, quod est idem, ac videre eum testari exterioris amorem suum ergo Paulum præsentem. Similiter ergo Deo dicente: *Omnes parvuli ritè baptizati mihi cari sunt*; videns hunc parvulum, ritè baptizatum, poterit absque discursu cognoscere, Deum de hoc parvulo testari, sibi charum esse, cum æquè cognoscat hunc parvulum ritè esse baptizatum, ut supponimus, ac Paulum esse præsentem Petro loquenti. Ita ferè Emin.

Nunquid audiendus? Planè, si metaphysicè

ce evidenter cognoscatur, hunc parvulum esse baptizatum. Quid ergo si solum physicè, aut moraliter certò? Negat secunda pars: non ita Conclusionis, illam cognitionem sufficere Deo charum. Ratio est: quia tunc non erit realis identitas inter propositionem formaliter & explicite revelatam, v.g. *Omnia parvulus ritè baptizatus est Deo charus*; & hanc solum implicite revelatam: *Hic parvulus est Deo charus*. Hoc est: tali casu non inferitur propositio particularis ex universalis ratione ejusdem significationis, saltem ex parte; cum metaphysicè non constet, propositionem particularem idem ex parte significare cum universali, sed solum propter aliquam connexionem, quam habet cum propositione universali; atque ad id revelationis, quæ est formalis respectu objecti universalis, non est nisi virtualis respectu propositionis particularis, quæ evidenter metaphysicè in illo non continetur: jam autem revelatio virtualis non sufficit, ut Conclusus præced. dictum est, ad constituendum objectum fidei.

Igitur cum in casu proposito non constet metaphysicè certò, hunc parvulum fuisse ritè baptizatum, cum fieri poterit, ut dæmonis operâ loco aquæ naturalis supposita fuerit aqua non naturalis, vel etiam ut hic, qui homo apparet & infans, non sit verus homo, sed corpus phantasticum, dæmonis operâ confectum ad eludendos oculos; etiam non satis constat de hoc individuo Deum locutum fuisse, & per consequens non potest fide divinâ credi, hunc parvulum esse charum Deo. Sed contra dicit aliquis cum Lugone sup. num. 307. Hinc sequetur, non posse credi fide divinâ id, quod Deus revelaret non solum in universali, sed etiam in singulari, v.g. quando Deus dixit: *Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite*, Matth. 27. v. 5. Potuissent enim Apostoli formidare, an ibi esset alius, qui ab ipsis non videretur, sed tantum à Moyse, & Elia, & de illo verba illa dicta esse; vel etiam an dæmonis operâ voces illæ formate essent. Et generaliter non videtur plus requiri ad credendum Deum de aliquo loqui, quam ad credendum Deum loqui; sed ad hoc non requiritur evidentia, seu certitudo metaphysica, sed sufficit physica, aut moralis; ergo etiam ad illud.

Antequam respondeo ad hoc argumentum, adverte, certitudinem cognitionis significare necessariam connexionem cum veritate objecti: ac per hoc ille est assensus certus, qui non potest desicere à veritate. Porro hæc necessitas se impotentiâ aliquando est absoluta seu metaphysica, & facit certitudinem metaphysicam: aliquando est solum physica, & facit certitudinem physicam; quandoque solum est moralis, non excludens potentiam physicam ad falsitatem, & hæc facit certitudinem moralem, quando scilicet, quamvis physicè possit subesse falsitas, moraliter tamen non potest, quæ utriusque impotentiâ moralis semper habet suum actum, ita ut potentia physica contraria nunquam re-

ducatur ad actum secundum propter summam ejus difficultatem. Et hæc quidem est certitudo moralis propria; at verò minus propria non affert tam necessariam connexionem cum veritate; nam licet raro, equidem subinde contingit falsitas; & quò rarius, eò magis accedit ad veram & propriam certitudinem moralem, & e contra. Hinc certitudo moralis, quam faciunt duo testes in ordine ad iudicium, est valde impropria; sæpè enim postea deprehenduntur falsum dixisse: appellatur tamen certitudo moralis judicialis, utpote quæ sufficit, ut iudex in sententia ferenda non possit prudenter dubitare, nisi adsint motiva aliqua, quæ testium fidem suspectam reddere possint in his circumstantiis.

Magis accedit ad certitudinem moralem, quæ habetur de hostia consecrata; quia rarius contingit falsitas in hac materia, quam in testibus judicialibus; raro enim aliquis fingit Sacerdotium, vel Ordinatio irrita invenitur, quando inter Catholicos ordinatus est. Aliquando tamen id contingit. Rarius denique in Baptismo deprehenditur falsitas testificantis, aliquem esse baptizatum, cum non sit, saltem inter Catholicos; & idèò magis hæc accedit ad certitudinem moralem; nulla tamen ex his est certitudo moralis rigorosa, quæ nunquam invenitur cum falsitate, licet sit cum potentia physica ad illam. Ita Enim. sup. num. 317. & n. 312. ait: Evidentia ergo, seu certitudo moralis tunc invenitur, quando de re aliqua non possumus prudenter non solum dubitare, sed nec etiam formidare. Exemplum est in hoc, quod est, fuisse Julium Cæsarem, Annibalem &c. Nam licet physicè non sit repugnancia, quod Historici omnes mentiti fuerint; moraliter tamen id repugnat, atque idèò assentimur, nec possumus prudenter formidare, ne forte decipiamur.

Enimvero hanc certitudinem sufficere, ut credam fide divinâ Deum loqui, nolim incipiasse, ergo etiam ut credam, Deum loqui de hoc individuo, quod solum implicite est revelatum in propositione universali, negatur consequentia, quidquid dicat Lugo sup. num. 313. Sed quæ ratio disparitatis? Ordinariè non habetur evidentia metaphysica revelationis expressæ; imò, secundum multos, etiam ipsum Lugonem, repugnat fidei; quid ergo mirum, si illa non requiratur ad fidem? Porro evidentia metaphysica objecti particularis, contenti in objecto universali explicite revelati nullo modo repugnat fidei, imò maxime necessaria est; cum aliàs non constet moraliter certò, istud particulare esse revelatum. Deinde, objectum explicite revelatum, etiam solum moraliter certò, non creditur ratione alterius in quo continetur, sed secundum se: quod autem implicite tantum est revelatum, creditur propter aliud; quia scilicet unum cum illo; atque adeo, tamen metaphysicè certò sit unum cum illo, equidem solum moraliter certò constabit de ejus revelatione. Videtur ergo, quod major certitudo re-

P p 3

quiratur

Certitudo moralis alicuius propria.

179. Propria ita, cum alia communis, cui per ard. subest falsitas.

Alia rigorosa, cui nunquam subest falsitas. Lugo.

180. Hæc certitudo sufficit ut credam Deum loqui.

Ordinariè non habetur evidentia metaphysica revelationis expressæ, nec requiritur.

quiratur de illa identitate seu unitate cum expressè revelato, quam de conjunctione revelationis cum ipso objecto expressè revelato, vel etiam de ipso objecto secundum se revelato. Censens, quod Deus posset revelare, Petrum esse hominem, tamen non revelaret, ipsum constare animam & corpore? Quidni, inquis, supposito, quod non esset metaphysicè certum, hominem ex illis partibus physicè componi? Ergo propositio illa erit vera, *Petrus est homo*, et si fallum foret, quod constaret corpore, & animam: atque adeo non censetur hæc propositio: *Petrus constat animam & corpore* (supposito, quod metaphysicè non sit certa, sed possit ipsi absolute sub ipse falsum) non censetur, inquam, fidei, seu eadem cum illa, *Petrus est homo*, cum hæc nullo modo possit esse falsa, utpote expressè revelata.

179.

Implicitè tantum revelati creditur propter aliud, cui est idem metaphysicè certum.

Si tantum esset idem physicè vel moraliter, posset subesse falsum.

Itaque disparitas inter propositionem expressè revelatam, & propositionem solum revelatam implicitè in alia propositione universali hæc videtur convenienter assignari posse, quod, si sufficeret continentia illa physica vel moralis tantum, jam absolute posset propositio universalis esse de fide: v.g. *Omnes legitime baptizati sunt in gratia*, & aliqua particularis, quæ continetur in ipsa physice tantum seu moraliter, ac per hoc secundum Aliquos revelata censeri debet, esse falsa, quod nullatenus admittendum est, ut patet. Ex quo etiam probatur, huiusmodi propositiones particulares non esse nequidem partialiter easdem cum propositionibus expressè revelatis, quandoquidem absolute possent esse falsæ, secus propositio universalis: porro eadem propositio quoad significatum non potest simul esse vera & falsa; v.g. in hoc syllogismo: *Omnes legitime baptizati sunt in gratia: atqui hic est legitime baptizatus, ergo est in gratia*. Conclusio absolute potest esse falsa, quoniam minor potest absolute esse falsa: Major autem non potest esse falsa, cum sit expressè revelata; ergo non coincidunt quoad significatum Conclusio & major propositio, ut clarum est. Aliud est in hoc syllogismo. *Omnes homo constat ex anima, & corpore; Christus est homo, ergo Christus constat ex anima, & corpore*: Significatum enim Conclusionis est idem cum significatis præmissarum, ut patet, adeoque æquè infallibile.

180. Del Castill. hie disp. 2. num. 31.) testatur formaliter ejus definitionem, tamen qui testatur propositionem universalem, forte non formaliter testatur omnia ejus individua, ut notavi in illo exemplo: *Statutum est hominibus semel mori*. Hebr. 9. v. 27. Et in illo ad Rom. 4. v. 12. Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt. A quibus excepta est B. Virgo, quæ non comprehenditur sub illa voce, *Omnes*, licet universali, & sub illa, *Hominibus*, non comprehenduntur resuscitati, etiam si videatur comprehendere omnes homi-

Revelata universali, revelata singulares, nisi sit exceptio.

nēs. Hæc ille. Certum est, propositionem universalem posse pati exceptionem; nisi ergo metaphysicè evidens sit non exceptio, quomodo potest esse fidei, hæc, vel illam propositionem particularem fuisse sub ea comprehendam? Quamvis ergo non sit ratio dubitandi, an v.g. hic aut ille sit legitime baptizatus, est tamen ratio dubitandi, aut certe formidandi, an propterea sit sufficienter revelatum, ipsum esse in gratia, cum Deus ab æterno potuerit excipere ab illa universali propositione, manente eadem verà, ut patet in B. Virgine, quæ excepta fuit ab universali lege contrahendi peccatum originale, manente eadem verà.

Sic ergo dixit Scotus 4. dist. 11. q. 3. n. 5. Nihil est tenendum tamquam de substantia fidei, nisi quod potest expressè haberi de Scriptura, vel expressè declaratum est per Ecclesiam, vel evidentè (metaphysicè, seu intalibilibiter) sequitur ex aliquo, planè contento in Scriptura, vel planè determinato ab Ecclesia. Ista major videtur sufficiens, quia pro nullo alio, haberet quis causam exponendi se morti, & pro omni eo, quod est de substantia fidei, laudabiliter exponeret se morti; & etiam quod nullo istorum modorum haberetur certum, finem credere, videtur leviter, quia non est auctoritas sufficiens, nec ratio, si nullum istorum invenitur. Nota, y. finitè credere, id est, super omnia; hæc enim solam firmitatem negat nostra Conclusio, cui faveret videtur Suarez hic disp. 3. sect. 11. num. 12. ubi ad hoc argumentum: Non minus pertinet ad intalibilem Dei veritatem, ut sint vera omnia, quæ necessariò sunt connexa cum his, quæ expressè testificantur, quam quod ipsummet dictum verum sit; quia una veritas non potest subsistere sine alia. Ad hoc, inquam, argumentum Respondet Suarez sup. Non omne illud, ex quo pendet veritas propositionis revelatæ, esse æquè certum, nisi vel formaliter coincideret in re revelata, vel de illa connexionem per similem revelationem constet; præsertim quando ea, quæ hic tantum sunt connexa, possunt per potentiam absolutam separari, & ita non manet æqualis certitudo. Sic illa.

Ubi videtur indicare fundamentum Conclusiones nostræ suppositum: potest enim per absolutam potentiam separari aliquod particulare ab universali, in quo solum physicè, vel moraliter continetur. Hinc idem Auctor sup. num. 6. scribit in hæc verba: Et ideo dixi: Si revelatio sufficienter applicetur: oportet enim, ut universali certè & indubitanter constet, hoc, quod in particulari, & expressè proponitur, in illo universali conceptu contineri, & consequenter veritatem hanc expressam esse necessarium ad formalem veritatem illius universalis. Ita Suarez. Subsumo ego: atqui veritas particularis propositionis, quæ solum physicè, aut moraliter certè continetur in universali, per veritatem hujus propositionis. Hic homo baptizatus est in gratia, non est necessaria ad formalem veritatem illius universalis: *Omnes homo legitime baptizatus est in gratia*; potest quippe sufficienter verificari de aliis.

Itaque

Itaque hæc propositio universalis magis certa est, quam illa particularis; porro una propositio fidei non est magis certa, quam alia; ergo utraque non est fidei: nemo autem dubitat, quin universalis sit fidei; & secus ergo particularis, nisi evidenter metaphysicè constet, hunc particularem hominem esse legitimè baptizatum. Quid miramur? Nam sicut revelatio non ostendit virtutalem continentiam unius in alio, ut Conclus. præced. probatum fuit; ita nec formalem continentiam, nisi hæc sit absolutè necessaria. Unde veritas dictæ pro-

positionis particularis non pendet à sola revelatione, veluti veritas propositionis universalis, sed à multis aliis circumstantiis, in quibus potest esse falsitas. Maneat ergo dictam propositionem particularem, & alias similes, esse physice, aut moraliter constare de veritate circumstantiarum, probabiliter non esse fidei divinæ. Atque hinc sit finis hujus sectionis, in qua disputavimus satis diffusè, meo iudicio, de natura & objecto fidei. Progredior ad ejus veritatem, pro qua instituitur.

SECTIO SECUNDA.

DE VERITATE FIDEI.

Umma Dei veracitas, in qua sola fundatur veritas fidei nostræ, ut luculenter patet ex proxima Sectione, innumeris explicatur Scripturis; unam tantum, aut alteram brevitate gratiā exseribo.

Nom. 23. v. 19. Non est Deus quasi homo, ut mentitur, nec ut filius hominis, ut mutetur. Dixit ergo, & non faciet? Locutus est, & non implebit? Ad Hebr. 6. v. 18. Ut per duas res immobiles (promissum scilicet, & iuramentum) quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus. Quæ verba expendens Ambros. lib. 6. Epist. 3. ad Crotanium, ait: Impossibile hoc non infirmitatis est, sed virtutis, & maiestatis: est enim impossibile Deo, quod naturæ ejus contrarium est, non quod virtuti est arduum, & ita veritas non recipit mendacium. Consonat D. Aug. lib. 1. de Symb. ad Cath. cap. 1. dicens: Deus omnipotens est, & cum sit omnipotens, mori non potest, mentiri non potest, falli non potest, & quod ait Apostolus, negare scriptum non potest; quam multa non potest, & omnipotens est, & ideo omnipotens, quia ista non potest; nam si mori posset, non esset omnipotens, si mentiri, si falli, si iniquè agere, non esset omnipotens; quia si hoc in eo esset, non fuisset dignus, qui esset omnipotens. Quæ cum ita sint, erit

hoc? Scio, quod non credas. Dic ergo, & intus dic, quia sic est, ut dicis, Deus saltem de potentia ordinaria nequit mentiri; quia ipse legem statuit nunquam mentiendi, cui legi potentiam suam quasi alligare voluit, & ideo dicitur potentia ordinaria. Et sanè, si Scripturæ statim allegatæ aliquid probant, saltem impotentiam seu impossibilitatem ordinariam: alioqui Deus esset quasi homo, ut mentitur, & possibile esset, Deum mentiri per promissum, quod abest dici ab homine Catholico. Hinc bene notat Suarez disp. 3. Sect. 5. n. 2. in fine, contra illam hæresim non oportere amplius disputare: tum quia destruit Scripturarum fidem, & ita negat principia, quibus principaliter convincendi sunt ejus Auctores: tum etiam, quia omnia, quæ dicemus contra sequentem sententiam, sufficienter illam impugnant, immo & expugnant.

Sed quæ illa secunda sententia. Respondeo, quæ docet, posse Deum de potentia absoluta falsum dicere. Pro hac citatur Gabriel in 3. dist. 12. quest. 1. a. 3. dub. 2. ubi inter cætera sic ait: Impossibile est, Deum peccare; quia impossibile est, Deum à se averti: Impossibile est etiam, Deum contra suam voluntatē velle, vel agere. Sed an Deus possit revelare falsum, non video, quin possit. Potest enim omnem actum peccati positivum facere, non tamen ideo peccare. Et si mentiri simpliciter est dicere, asserere, vel revelare falsum: non video, quia Deus hoc possit de potentia absoluta: non tamen sic omne mendacium erit peccatum; sed solum mendacium à creatura contra legem prolatum. De illo loquitur August. lib. contra mendacium, sicut sup. dictum est de obstinatione Angelorum. Quod probabile est dicere; quia Deus tamquam causa totalis producit, vel conservat odium sui in voluntate Angeli Apostatæ. Nec hoc faciendo peccat; quia demeruit Angelus Apostata habere semper in sua voluntate odium Dei in poenam peccati sui. Nec hoc repugnat primæ, & summæ, ac essentiali veritati: nec illud summæ boni.

3.
An possit de
absoluta po-
tentia?
Gabriel

Deus cor-
servat
odium sui
in voluntate
Angeli Apo-
stata.

CONCLUSIO I.

Fidei est, Deum de absoluta potentia non posse mentiri, sive per se, sive per alium, quem ad suo nomine mentiendum directè impellat.

Deum de potentia ordinaria non posse mentiri, docent omnes Catholici tamquam articulum fidei, contra Priscilianistas hæreticos, qui asserunt, non solum posse Deum dicere falsum, sed etiam sæpius dixisse. Credis